

طراحی کافه کتاب با رویکرد ارتقاء سطح فرهنگی جامعه و تعاملات اجتماعی

پریسا امیرفضلی

کارشناسی ارشد، معماری دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری، ایران
Parisaamirfazli@yahoo.com

عبدالله ابراهیمی

استادیار و عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری، دانشکده فنی مهندسی گروه معماری، ایران
Eb1526300@yahoo.com

راحله رستمی

استادیار و عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری، دانشکده فنی مهندسی گروه معماری، ایران
Raheleh.rostami@yahoo.com

سید حسن رسولی

مدرس دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه پیام نور استان مازندران، ایران
Hasan.rasoli@yahoo.com

چکیده:

در میان انواع فضاهای شهری، فضا های باز عمومی، دارای اهمیت ویژه ای از دیدگاه حیات جمعی شهروندان است. امروزه اکثر مجموعه های شهری بی شکل و بی فضا هستند و در آنها فضا های رها شده، و فراموش شده به چشم می خورد که فضاهای گمشده نامیده می شود. فضا های باز عمومی امکان انگیزش و انتخاب آزاد میان رفتارها، حرکت ها و اکتشافات بصری را برای تعداد معنی داری از مردم شهر فراهم می آورد. فضا های باز عمومی مکانی است که مناسبات چهره به چهره در آنجا برگزار می شود. نیاز به حضور در فضای شهری و ارتباط رو درو با سایر شهروندان منبعت از ویژگی های روانی انسانی است. متاسفانه در زمان حاضر ساختارهای معماری با فضای شهری بیگانه هستند و جای دارد که رابطه میان بیرون و درون مورد بازنگری قرار گیرد. به کار گیری رسانه ها در فضا های شهر به همراه ایجاد مکانی برای مکث، می تواند هم فضایی برای تعاملات اجتماعی ایجاد کند و هم جاذبه هایی برای حضور همه اقشار اجتماعی از همه سطوح. لذا در این پژوهش سعی بر آن شده است به بررسی رابطه فرهنگی و اجتماعی جامعه، ایجاد با همستان ها و ارتقاء تعاملات اجتماعی. بی شک کافه کتاب در سطح کلان شهر ها می تواند این امر را به عهده بگیرد. آنچه که به عنوان کتابخانه چند منظوره مدنظر است فضایی است برای مرآوده شهروندان و در عین حال نماینده عصر اطلاعات در قالب رویکردی جدید به کتابخانه ها متناسب با شرایط و سایت شهری که در آن واقع است. فضایی برای تبادل افکار و حضور همزمان فرهنگ های چند گانه شهری.

کلمات کلیدی: کافه کتاب، فرهنگ، تعاملات اجتماعی، فضا های باز عمومی

مقدمه :

کتاب تبلور اندیشه در قالب کلمه یا پژوهاک جاری شدن اندیشه ای به شکلی منشور یا منظوم در کالبدی مشخص و منظم. کتاب همان چیزی است که در تنهایی آدمیان به فریادشان می رسد و راز دار آنان می شود. کتاب همدم انسان و سخنوری بی زبان است. تاریخ ها، فرهنگ ها، آداب و رسوم، زبان ها، عشق ها و نفرت ها، رمان ها، شعرها، موسیقی ها، هنرها، همه و همه در کتاب ها جمع آمده اند و انسان لحظه ای بی نیاز از آن نیست. نمی توان جامعه ای را متمدن و با فرهنگ پنداشت، در حالیکه آن جامعه سر و سرّی با کتاب و کتابخوانی ندارند. مطالعه، آغازگر تجلی اندیشه ها و اندیشه ها، آستن کلام کتابهاست. از گذشته دور کتاب به عنوان یکی از ابزارهای آموزشی مورد توجه بوده است. مطالعه کتاب در تعالی روح آدمی موثر است و توجه به مطالعه و بهره گیری از تازه های علمی، سبب پیشرفت و گام نهادن سریع به سمت تعالی خواهد شد. فضا های باز شهری که از دیر باز تا کنون بستر کالبدی تعاملات اجتماعی مردم، و مکانی برای تبلور زندگی جمعی آن بوده است، به نوعی پاسخگوی این نیازها می باشد. به این منظور تلفیق فضا های چند عملکردی و کتابخانه بستری می باشد که زمینه حضور شهروندان را با بر آوردن نیازهای متعدد آن فراهم می کند و به عنوان مکانی برای تعریف و حفظ حافظه علمی، فرهنگی و اجتماعی، همواره تأثیری عظیم بر ساخت حال و آینده در ارتباط با گذشته داشته است. فعالیت های انسانی در عرصه اجتماعی، فرهنگی و سیاسی ضامن فضای زندگی جمعی و حس شهروندی است که به واسطه فضاهای شهری گسترش می یابد. فرد با حضور و رشد یافتن در جمع علاوه بر آن که دارای هویت فردی یعنی منزلت اجتماعی و روابط مشخص با دیگران می گردد بلکه با گرفتن عناصر مشترکی که << فرهنگ >> خوانده می شود هویت جمعی نیز می یابد. از سوی دیگر عدم توجه کافی به مساله مهم فرهنگی کشور یعنی فرهنگ کتابخوانی است که باعث شده راه کارهای مختلف و مقطعی جهت حل این معضل فرهنگی در کشور ارایه شود که مهمترین آن، برگزاری سالانه نمایشگاه بین المللی می باشد. این راه حل ها در مقاطع زمانی خاص تأثیرات مثبت و زیادی هم در زمینه دسترسی دوستداران کتاب به عناوین مورد نظر آنها داشته است، ولی معضل فرهنگی کشور با این راه حل های مقطعی درمان نمی شود و جامعه نیاز به کارهای ریشه ای هم در عرصه تبلیغات فرهنگی و هم کارهای عملی دارد و هنوز فاصله بین ناشرین از یک سو و خوانندگان از سوی دیگر زیاد است و ارزش و اهمیت حلقه اتصال بین این دو گروه، یعنی کتاب به عنوان یکی از ابزارهای فرهنگی در جهت ارتقاء سطح معلومات جامعه، شناخته نشده است که در این راستا احداث مراکزی چون مجموعه مورد نظر می تواند گامی در این زمینه باشد. همچنین یکی از نیازهای شهرهای امروز فضاهای چندعملکردی می باشد. که در عین دربرگیری فضاهای گوناگون، تجاری، اداری، اطلاع رسانی، آزمایشگاهی، فرهنگی، تفریحی و در عین حال با تلفیق شهر و معماری، فضاهای جمعی شهری برای تعامل شهروندان با یکدیگر و با شهر (قابل قیاس با میدان در قدیم) خلق می کند. در فضای عمومی زندگی روزمره جاری است و باعث ارتقای زندگی شهری می شود. بوگارت فضای عمومی را چنین توصیف می کند:

«طرف رویداد فعالیت های شهری ... که باید از فضاهای چندمنظوره معین شهری ساخته شود»

در این طرح به دنبال پیوند میان معماری و زمینه آن یعنی شهر در قالب مرکزی برای مطالعه و تفریح به عنوان یک مجموعه چندمنظوره و همچنین دگرگونی مفاهیم دیروز متناسب با مقتضیات زندگی امروز و جاری شدن در تمامی کالبدها می باشد. به گونه ای که پاسخ گوی نیازهای ساکنین یک شهر باشد.

مبانی نظری طرح:

سامانه فضای مثبت:

در جوامع اسلامی فضای جمعی دارای معنی ویژه ای است. فضای جمعی، فضای مرکزی است که تمام فعالیت های اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و مذهبی در آن رخ می دهد. از طریق این فضای عمومی مرز بین عمومی و خصوصی که در برگیرنده تمام محیط شهری « شفاف می گردد. فضای عمومی باید همچون یک فضای جمعی خارجی در فعالیت های شهری است و یک

فضای شهری چندمنظوره به نظر برسد. فضای شهری مثبت به صورت مشخصی تعریف و حس فضایی محاط شده را دارند. در فضای عمومی زندگی روزمره جاری است و باعث ارتقای زندگی شهری می شود. بوگارت فضای عمومی را چنین توصیف می کند:

«ظرف رویداد فعالیت های شهری ... که باید از فضاهای چندمنظوره معین شهری ساخته شود»

بنابراین در این طرح به دنبال پیوند میان معماری و زمینه آن یعنی شهر در قالب مرکزی برای خواندن به عنوان یک مجموعه چندمنظوره و همچنین دگرگونی مفاهیم دیروز متناسب با مقتضیات زندگی امروز و جاری شدن در تمامی کالدها می باشد. به گونه ای که پاسخ گوی نیازهای ساکنین یک شهر باشد. در عین حال در مقیاس محله نیز دارای کارکرد باشد که می توان آن را در قالب کتابخانه رسانه ای (مجموعه چند منظوره) با رویکرد تلفیق شهر و معماری برای تعامل و گردهم آیی شهروندان در نظر گرفت.

فضاهای چند عملکردی:

فضاهای چند عملکردی، در ابتدای جنبش مدرن در غالب یک شهر عمودی که همانند یک ماشین زنده برای کار، تفریح و زندگی می باشد به تصویر کشیده نشده بود که ساکنان را از فضاهای شهری، به کالبد ساختمان ها می کشاند و فضاهای شهر را خالی از شهروندان می ساخت. بدین ترتیب شهر به مجموعه ای از فضاهای مرده جهت استقرار ساختمان ها بلند مرتبه تبدیل می شد. امروزه شهرها به مکان هایی که نیاز به عملکردهای فعال و زنده که در یک جا متمرکز شده باشند، دارد. در شهرهای امروزی، مجموعه های چند عملکردی فضاهای متفاوتی را با عملکردهای گوناگون در کنار هم گرد می آورند به گونه ای که فرصتهای گوناگون را برای شهروندان جهت تأمین نیازهای مختلف فراهم می آورد. این امر زمینه ای را برای ملاقات و تعامل شهروندان یک شهر فراهم می آورد. این مجموعه های چند عملکردی می تواند در حکم فضاهای عمومی شهری باشند. یک فضای شهری موفق در صورتی که بتواند اقشار مختلف مردم و مخاطبان متفاوتی را به خود جذب کند و در تمامی روزها و همچنین در روزهایی با مناسبات و رویدادهای ویژه مکانی فعال، پویا و زنده باشد. فضای شهری مکانی است برای گردهمایی شهروندان در روزهای عادی و یا در رویدادهای خاص و یا پیش بینی نشده یکی از اولین تغییرات جهت جلوگیری از تبدیل فضای شهری به فضایی مرده، ایجاد تسهیلات و خدمات به گونه ای است که بخشی از نیازهای روزانه و یا سایر نیازهای شهروندان و نه فقط قشری خاص را تأمین می نماید. این امر سبب می شود مخاطبان فضا تنها قشری خاص از مردم نباشد و فضا تنها در روزهای خاص از سال فعال نباشد بلکه در تمام روزهای سال مجموعه چند عملکردی می تواند در کنار یک (Badlond H. schofield) زنده باشد. عملکرد غالب که می تواند سطح وسیع تری از شهر و شهروندان را پوشش دهد و به علاوه نیازهای خردساکنان محله را نیز تأمین کند. مجموعه چند عملکردی می تواند علاوه بر عملکرد اصلی خود شامل فضاهایی برای نوشتن و گفتگوی مردم، کافی شاپ، گالری، نمایشگاه، فضای بازی، فروشگاه و باشد که در مجموع به صورت کل واحدی عمل می نماید. در شهرهای امروز، مجموعه های چند عملکردی شهری می تواند ارتباط میان خیابان، فضاهای عمومی و امکانات و تسهیلات مورد نیاز را برقرار کند. در این فضا های عمومی اولویت با مردم می باشد و مطابق با نیازهای آن ها طراحی می شوند که دارای ویژگی های زیر است.

- مردم در دامنه ی وسیعی از فعالیتها مشغول می باشند.

- گوناگونی سن و تعادل و تساوی جنسیتی

- مردم به صورت گروهی و همچنین انفرادی (تنها) حضور می یابند.

- (در زمان های مختلف روز و هفته و حتی در هوای نامساعد نیز به خوبی کارکرد دارد). (گهل، جان، ۱۹۹۵)

تاریخچه و تحلیل نمونه های موجود :

کتابخانه ملی ایران :

مسابقه طراحی محدود در سال 1373

طرح برنده: مهندسین مشاور پیر راز:

از مهم ترین پروژه های معماری که در دهه اخیر با مقیاس ملی و با روندی منطقی در شهر تهران اجرا شد، ساختمان جدید کتابخانه ملی ایران واقع در تپه های عباس آباد تهران است.

مکان قرار گیری کتابخانه ملی ایران در اراضی عباس آباد اگرچه به لحاظ موقعیت مکانی و بصری ویژه از نقاط قوت کتابخانه ملی به شمار می رود، ولیکن محصور شدن آن میان اتوبانها، ارتباط کتابخانه را با شهر و زندگی شهروندان قطع کرده و در کنار آن عدم توجه به یادمان گرایی و شکوه در فرم باعث شد تا کتابخانه ملی ایران به تنهایی در پشت تپه های عباس آباد پنهان شده و تقریباً از هیچ یک از اتوبانها و مناطق اطراف دیده نشود کتابخانه ملی ایران بعد از فراز و نشیب های زیاد در سال ۱۳۱۳ برای بار دوم میان پنج مشاور ایرانی به مسابقه محدود گذارده شد. در مورد فرم معماری نیز به توضع و استفاده از فرم های تجربه شده در فرم بیرونی و استفاده از شکوه و عظمت در فضاهای درونی اشاره شده بود و متأسفانه نه تنها طراح کتابخانه ملی توجهی به نقش بصری این پروژه ملی در شهر نکرده بود، بلکه هیئت داوران نیز توجه خود را تنها به بعد فنی و عملکردی پروژه معطوف داشته و نقش شهری و جایگاه آن در منظر شهر را به طور کامل نادیده گرفتند. در حالی که اصولاً ویژگی طرح های بزرگی مانند کتابخانه ملی یا فرهنگستان ها، توانایی آنها در تبدیل شدن به نشانه شهری است که در بسیاری از موارد به واسطه ویژگی خاص فرهنگی و هویتی بیشتر از طرح های شهری تحول ایجاد می کند. ولی متأسفانه طبقات شکل دهنده کتابخانه ملی ایران به دور از هرگونه یادمان گرایی آنچنان خنثی بر روی یکدیگر قرار گرفته و در پس زمینه تپه محو شده است که به سختی می توان از آن انتظار نشانه فرهنگی در شهر تهران را داشت.

تصویر شماره (۱) کتابخانه ملی ایران دید از تپه های عباس آباد. ماخذ - (شکل <http://www.nlai.i>)

بررسی نمونه های خارجی :

کتابخانه ملی فرانسه، مسابقه طراحی محدود در سال 1191 :

طرح برنده : دومینیک پرو

شاخص بودن مکان قرارگیری کتابخانه ملی فرانسه در ساحل شمالی رودخانه سن در شرق شهر پاریس، هم از جنبه مکانی و هم بصری قابل توجه است در عین اینکه انتخاب شرقی ترین محدوده شهر پاریس و به دور از سایر مراکز مهم فرهنگی و توریستی شهر، خود فرصت مغتنمی را برای این منطقه مهیا می سازد. ارتباط نزدیک و قرارگیری سایت در میان بافت شهری نیز از ویژگی های قابل ذکر سایت انتخابی برای احداث کتابخانه ملی فرانسه به شمار می رود. طراحی کتابخانه ملی فرانسه در ادامه تصمیم رئیس جمهور وقت فرانسه "فرانکوسیس میتراند" برای ایجاد بزرگ ترین و مدرن ترین کتابخانه جهان در سال ۱۱۱۱ به مسابقه گذارده شد و طرح "دومینیک پرو" از میان طرح بزرگانی چون "رم کولهاس"، "ژان نوول"، "ماریو پوتا"، "ریچارد میر"، "نیکلاس گریمشاوا" و "الوارو سیزا" به عنوان طرح برنده انتخاب و اجرا شد. اگر چه طرح "پرو" به واسطه بلند پروازی در استفاده از چهار برج شیشه ای برای قرار گیری مخزن کتاب ها و همچنین استفاده غیر متعارف از مصالح و مصرف بالای انرژی، در ابتدا مورد انتقادات فراوانی از جانب محافل دانشگاهی و فنی قرار گرفت، ولی در نهایت دو ویژگی عمده کار او را شایسته انتخاب و برنده شدن کرد.

۱- نگاه نمادین و بلند پروازانه فرمال آن در محدود فضای ساخته شده به چهار برج که چهار کتاب ایستاده را می نمایند.

۲- توجهی که پرو به شهر و شهروندان داشته است؛ آنچنان که پروژه وی در واقع پلازایی شهری برای حضور مردم است.

اگرچه رویکرد صنعتی در طراحی و عدم توجه به مقیاس انسانی در فضاها نکات منفی طرح پرو به شمار می رود، اما در حقیقت ایجاد ارتباط مستقیم میان شهر، باغ و کتابخانه نکته کلیدی طراحی است و مسایل فنی و صرفه جویی در اجرای چنین پروژه عظیمی نقش مهمی ندارد. کتابخانه ملی فرانسه در هنگام ساخت، بزرگترین پروژه شهری در شهر پاریس به شمار می رفت. پس از گذشت بیش از یک دهه از بهره برداری کتابخانه ملی فرانسه می توان به نظر هیئت داوران در توجه و تکیه بر جنبه های نمادین و نقش کتابخانه ملی در شهر و سیمای آن ایمان آورد؛ به طوری که کتابخانه ملی فرانسه مهم ترین نقطه عطف در محدوده شرقی شهر پاریس به شمار می رود، ارتباط مستقیمی با شهروندان ایجاد نموده و نقش مؤثری در سیما و منظر شهر پاریس ایفا می کند.

(آل هاشمی، ۱۳۱۱، ۱۶)

تصویر شماره (۲) قرارگیری کتابخانه ملی فرانسه در بافت پاریس، نقش مؤثری در منظر شهر ایفا میکند، مأخذ

<http://parisattitude.com>

برنامه ریزی کالبدی:

استانداردها و فضاهای کتابخانه:

کتابخانه ها یکی از مراکز فرهنگی و اطلاع رسانی در جوامع محسوب می شوند و از میان کتابخانه های عمومی با توجه به کثرت مراجعین و نوع ارائه خدمات بیشتر مورد توجه قرار می گیرند. فلسفه وجودی کتابخانه های عمومی ارائه خدمات برای همه افراد یک جامعه است، ارائه خدماتی که زمینه های فرهنگی، آموزشی، علمی، تفریحی و سرگرمی را شامل می شود. این رسالت با دسترس پذیر ساختن دانش برای همه گروه های جامعه به کمک برنامه ها، امکانات و نیروهای انسانی کارآمد میسر می شود. بدیهی است کتابخانه های عمومی باید وظیفه خود را که همانا رفع نیازهای عمومی یک جامعه است به وضوح بیان نموده و همچنین به آن عمل نمایند:

اصول مشترک در طراحی کتابخانه ها:

کتابخانه های عمومی، آثار علمی عمومی دیگر ابزار اطلاع رسانی را عرضه می کنند که به طور مستقیم در قفسه های باز در دسترس هستند وجود مجموعه های منظم و جستجوی موضوعی کتب به صورت چاپی و سایر امکانات محدود به کتابخانه های عمومی بزرگتر می باشند. کتابخانه های عمومی هیچ گونه وظایف آکادمیک یا اهداف بایگانی هم در آنها وجود ندارد. چنین کتابخانه هایی به راحتی در دسترس عموم بوده و توسط کودکان، نوجوانان و بزرگسالان استفاده می شوند. سطح علمی و انتخاب کتابها و ارائه خدمات در کتابخانه های عمومی مطابق با نیازهای مراجعین است. کتابخانه به عنوان یک مرکز برقراری ارتباط برای تمام گروه های جامعه بوده و علاوه بر استفاده از روش های نسبتی فراهم کردن کتاب می تواند دارای بخشهای مطالعه امروزی، بخش پرسش ها و پیشنهادات شهروندان، یک غذا خوری، امکانات گوش دادن موسیقی، اتاق های تفریحی و جلسات، و صندلی های مطالعه برای گروه ها و افراد دیگر باشد.

معرفی فضاهای کتابخانه و عملکرد آنها:

- فضاهای گردش: فضاهایی هستند برای ارتباط بین فضاهای یاد شده و سطوح ساخت (دیوارها و ستونها) پیش بینی می شوند و عبارتند از گردش افقی و گردش عمودی بین طبقات تامین فضای کاری در کتابخانه های دانشگاهی به تعداد دانشجویان و توزیع افراد در هر رشته بستگی دارد، مکان های خاصی همه برای افراد معلول (استفاده کنندگان از صندلی چرخ دار و کسانی که از ناحیه چشم آسیب دیده اند.

و برای فعالیت های خاص مطالعه ی میکروفیلم و تجهیزات گسترش یافته، کامپیوترهای شخصی و پایانه ها، بکاربردن Rom - CD و وجود دارد. محل های کار باید ترجیحاً در قسمت های روشن ساخته شوند.

امنیت در بخش های مربوط به استفاده کنندگان کتابخانه بسیار ضروری است. اقدامات احتیاطی در برابر خطر حریق باید مطابق با آیین نامه ها و مقررات ساختمان های دولتی و محلی باشد. نصب سیستم امنیتی در کتابخانه از سرقت جلوگیری کرده و زمانی که زنگ خطر به صدا در می آید خروجی های اضطراری توسط قفل های امنیتی برقی و اتوماتیک بدون نظارت انسان بسته می شوند. به دلیل بارگذاری زیاد طبقات و وضعیت هایی ثابت و بهتر، قسمت بایگانی ترجیحاً در زیرزمین قرار

می گیرد Sannwald, W. Willia

جدول شماره (۱) مسیر تحول کتابخانه ها از سنتی تا مجازی

(مهربان، جوینی، ۵۹، ۱۳۷۸)

ویژگی	نسل کتابخانه
موجودی به صورت چاپی که هیچ کار رایانه ای روی آن انجام نشده است.	کتابخانه سنتی
خودکار کردن فعالیت کتابخانه، فهرست نویسی، امانت، فراهم آوری رایانه ای موجودی به طور عمده به شکل چاپی با تعدادی محدود منابع الکترونیکی	کتابخانه خودکار
کاملاً خودکار، تمام منابع به شکل دیجیتالی در آمده، شبکه محلی فیبرهای نوری با سرعت بالا و دستیابی به شبکه های گسترده	کتابخانه دیجیتالی
کتابخانه بدون دیوار، با تأمین دستیابی به منابع، کتابخانه بدون منابع	کتابخانه مجازی

منبع : نگارندگان

فضاهای اجتماع پذیر و اجتماع گریز

استفاده از واژه های اجتماع پذیر و اجتماع گریز بیانگر فضاهایی است که مردم را دور هم جمع می آورند و یا از هم دور می کنند. در سازماندهی اجتماع پذیر امکان تماس چهره به چهره وجود دارد و فاصله فضاهای نشست در حد فاصله های اجتماعی مشورتی سازماندهی اجتماعی گریز موجب خودداری از تعامل اجتماعی می شود. نیمکت های پشت به پشت مثالی از سازماندهی اجتماع گریز هستند، و غرفه های انتظار داروخانه های قدیمی مثالی از سازماندهی اجتماع پذیرند. هر کدام از این سازماندهی ها برای شرایط خاص مناسب هستند. یکی از موارد جالب، استفاده از هر دو نوع سازماندهی با الگویی مارپیچ در فضاهای نشست پارک گوئل در بارسلون است که توسط آنتونیو گائودی طراحی شد (شاهچراغی، ۶۱، ۱۳۱۲).

حال به منظور مطالعه تعاملات جمعی در فضا مفاهیمی همچون اجتماع پذیری را مورد مطالعه قرار داده است. وی عقیده دارد مطالعه هر فضای فعالیت بسته به بستر هنجاری و رویدادهای جاری رفتاری در فضا برخوردی خاص را می طلبد. در مطالعه وی محیط به دو دسته محیط های اجتماع پذیر و محیط های اجتماع گریز (لنگ، ۱۳۱۳) دسته بندی شده اند. محیط های اجتماع پذیر موجب تشویق و ترغیب تعاملات جمعی می گردند و محیط های اجتماع گریز تعاملات جمعی را کم می نمایند. . . (hall, 1891)

خلوت :

بعضی از ساختمانهایی که توسط معماران تحسین شده اند نیاز به خلوت و قلمرو پایی را به خوبی برآورد نمی سازند. دلیل این مسئله ساده است. در اغلب موارد این رفتارها به طور ناخودآگاه بروز می کنند. بدون شناخت یک رفتار نمی توان آن را در طراحی در نظر گرفت. یکی از وظایف رفتارشناسان جلب توجه طراحان به این گونه رفتارها و چگونگی در نظر گرفتن آنها در طراحی است. مفاهیم خلوت، قلمرو پایی و فضای شخصی با هم ارتباط نزدیکی دارند. مردم تلاش می کنند در انجام فعالیت ها به سطح مناسبی از خلوت دست یابند. در نتیجه دانستن معنا و مفهوم خلوت اهمیت زیادی دارد. راپاپورت خلوت را توانایی کنترل تعامل اجتماعی، حق انتخاب و امکان تعامل اجتماعی دلخواه فرد را تعریف کرده است. خلوت نباید به گوشه گیری از جمع و تمایل به انزوا منجر شود (Schwartz , 1899).

ازدحام:

خلوت بیش از اندازه به احساس انزوای اجتماعی، و خلوت کم به احساس ذهنی ازدحام منجر می شود.

(Altman, ۱۱_۱۵) ازدحام به دلیل محدود ساختن استقلال و بیان فردی موجب فشار عصبی می شود. و زمینه های برقراری ارتباط دلخواه را مشکل می کند. ازدحام با تراکم جمعیتی که معمولاً با میزان جمعیت در واحد سطح (مثل نفر در هکتار) اندازه گیری می شود متفاوت است. ازدحام با احساس عدم کنترل بر محیط همراه است و تحت تاثیر ادراک فرد از میزان کنترلی است که دیگران بر مزاحمت های خود دارند (Rapaport, ۱۹۷۷).
 قرارگاه ها یا مکان های رفتاری نباید بیش از اندازه شلوغ باشند؛ به این معنا که تعداد افراد باید با الگوی جاری رفتار تناسب داشته باشد و مردم باید فضای شخصی کافی و کنترل قلمروپایی دلخواه خود را داشته باشند (Bechtel, 18_11).

حس تعلق:

یکی از معانی مهم در ارتقاء کیفیت محیط های انسانی، حس تعلق به مکان می باشد. این حس که عامل مهم در شکل گیری پایه های ارتباطی استفاده کنندگان و محیط می باشد، نهایتاً منجر به ایجاد محیط های با کیفیت نیز خواهد گردید. حس تعلق یکی از علائم و عوامل مهم در ارزیابی ارتباط انسان-محیط و ایجاد محیط های انسانی با کیفیت می باشد. این سطح از معنای محیطی بیانگر نوعی ارتباط عمیق فرد با محیط بوده و در این سطح فرد نوعی همزاد پنداری بین خود و مکان احساس می نماید. حس تعلق به محیط براینده عواملی از تعاملات اجتماعی می باشد که در محیط صورت می پذیرد (فروزنده، ۱۳۱۱، ۳۲).
 حس تعلق در معماری براینده سه عامل فرد، دیگران و محیط می باشد که در یک فرایند سه قطبی معنای محیطی حس تعلق را ایجاد می نماید (مطلبی، ۱۳۸۵).

طبیعت، انسان، معماری:

رابطه ی طبیعت، انسان و معماری مثلی است که هر کدام از رؤس آن در دوران مختلف، اشکال متفاوت بر همدیگر تاثیر گذاشته اند. زمانی انسان تحت سلطه طبیعت بود و در نتیجه معماری او از طبیعت تاثیر می گرفت. در زمان دیگری انسان بر طبیعت فائق آمد و معماری را برای تغییر طبیعت، به کار گرفت. گاهی معماری در جهت تعریف طبیعت به کار رفت، گاهی طبیعت الهام بخش اثر معماری شد، و گاهی معماری به مبارزه طلبی با طبیعت برآمد. انسان جزئی از طبیعت است و اثر معماری، زاده انسان این سه همیشه در ارتباط گریز ناپذیر با یکدیگرند. در این بخش رابطه طبیعت، انسان و معماری با توجه به تاثیر آن در نحوه ارتباط بنا با محیط اطراف بررسی می شود طبیعت در فرهنگ فارسی معانی مختلفی دارد که با هم در ارتباط هستند. بخشی از جهان که انسان در ساخت آن دخالتی نداشته است، یکی از معانی طبیعت است ۳ جهان هستی، نیرویی در بطن ماده، نیروی موثر در سرنوشت. «

طبیعت مصنوع

به باور آندو برای آن که یک بنا نمودی از معماری گردد، به قدرت و شکوه دست یابد و به بیننده را برانگیزاند باید سه عنصر پر اهمیت را در خود داشته باشد، مکان، هندسه و طبیعت. اما طبیعت مورد نظر آندو طبیعت بکر و دست نخورده نیست به این که طبیعتی ساخته دست بشر است. طبیعتی که نوعی نظم به آن داده شده و در نتیجه از چیزی انتزاعی و درهم به نوعی از نظم در اجزای خود بدل گشته است. این طبیعت را می توان طبیعت سوم دانست (آندو ۱۳۷۷).

الهام از طبیعت

طبیعت همواره بزرگترین منبع الهام برای انسان و آثار معماری او بوده است. چه در گذشته که انسان با دیدن پدیده های طبیعی تلاش می کرد در معماری خود به آن ها اشاره کند واز ویژگی های آن پدیده، معماری را بهره مند سازد. و چه اکنون که در معماری، بیونیک ۱ از ساختارهای جانوران و گیاهان برای تأمین ویژگی های سازه ای بناهای خود استفاده می کند. معماری در تقلید از طبیعت سه رویکرد را دنبال می کند. اول رویکرد فرمی است که طبیعت به صورت سمبل وارد معماری

می شود دوم رویکرد سازه گرا است که به اجسام طبیعی از منظر ساختاری جهت عقل نیروها توجه می شود. سوم رویکرد تکامل گرا است که الگوهای رشد موجودات یا ارگان های طبیعی به معماری راه می یابد. (شهیدی، ۱۳۸۸)

انسان به عنوان کاربر فضای معماری:

انسان به ویژه، به عنوان بخشی از طبیعت، از جنبه های گوناگون بر معماری اثر گذاشته است. درحقیقت فرم معماری طیف وسیعی از تأثیرات اقلیمی، فرهنگی، فن آورانه، اجتماعی و سیاسی را شامل می شود. معماری برای تأمین نیاز انسان بوجود می آید. لذا در وهله اول وجود انسان بر معماری تأثیر می گذارد. انسان در وهله اول با حضور فیزیکی خود با معماری ارتباط برقرار می کند. در نتیجه ابعاد فیزیکی بدن انسان تأثیر بسزایی در شکل گیری معماری خواهند داشت.

در گذشته به رابطه ابعاد انسان و معماری احاطه کنند، به او توجه می شد و دست، پا و سایر اندام انسان پایه طبیعی برای واحدهای اندازه گیری بود. اعضاء ابعاد و نیازهای انسان بر ابعاد فضا و هندسه آن تأثیر می گذاشت و فرهنگ و روش زندگی بر سیر کولاسیون ارتباطی بین فضاها موثر بود. (گلیپورفرد ۱۳۸۹، ۲۶)

در معماری گذشته ایران به ابعاد انسانی در قالب اصل «مردم واری» توجه شده است، به معنای،

غایت تناسب میان اندام های ساختمانی با اندام های انسان و توجه به نیازهای او در کار ساختمان سازی است. معمار کهن ایران ارتفاع درگاه را به بلندی قد انسان می گرفته است. پهنای اتاق خواب به اندازه یک بستر بوده و ارتفاع تاقچه با امکان دسترسی ایستاده و نشسته تنظیم می شده است. (پیرنیا، ۱۳۱۱، ۲۶)

از آن جا که انسان به عنوان کاربر اصلی فضای معماری شناخته می شود، توجه به مقیاس انسانی در طراحی بنا و فضاهای شهری بسیار مهم است. فضای میان بنا و شهر نیز از هر دو جهت نیازمند توجه به این مهم است. فضای عمومی، به شکلی طراحی می شود که فواصل فضایی با توجه به توانایی ادراک انسان از محیط و دیگر انسان ها تعیین شده باشند. ارتفاع بنا از یک طرف متناسب با ابعاد انسان درون بنا و از طرف دیگر با توجه به نیازهای روانی او به نور، گشادگی فضا و احساس آزادی انسان در فضای بیرون بنا تعیین می شود.

نظم غیر هندسی نما و فرم، برگرفته از طبیعت:

در عناصر طبیعت اشکال هندسی اقلیدسی تقریباً هیچ گاه دیده نمی شوند. به گفته «مندل بروت» کوه ها مخروط نیستند، ابرها کره نیستند و صاعقه هموار نیست، حتی نورد در خط مستقیم حرکت نمی کند. به معنی دیگر آنچه از اشکال طبیعی در طبیعت دیده می شوند شکسته شده؛ تغییر شکل یافته، شبه گرد، غیر منظم و تصادفی هستند. برخی فرم های ساختمانی و نمای بناهای متاخر که بر خلاف شکل هندسی منظم به سمت شکلی غیر منظم، تصادفی، شکسته و تغییر فرم یافته حرکت می کنند، گویا تلاش دارند تا این ویژگی طبیعی دنیای اطراف را در قالب فرم بنا به نمایش بگذارند. همانگونه که عناصر طبیعت، بر اساس قوانین هندسه و نه تصمیم از پیش گرفته شده، بلکه بر اساس ویژگی خاص آن عنصر و نوع رابطه اش است با محیط اطراف شکل می گیرد، این بناها نیز با توجه به ویژگی های معماری و عملکردی، و مهم تر از آن بر اساس ارتباط متقابل با محیط اطراف شکل می گیرند و الزاماً به اشکال هندسی از پیش مقرر شده نتیجه نمی دهند. به عنوان مثال فرشید موسوی در طراحی بنا از یک ساختار درخت گونه پیچیده تبعیت می کند که بر اساس برنامه معماری، توقعات فضایی و درک محیط اطراف، فرم بنا را به دست می دهد.

در نتیجه معماری با طبیعت، و بالطبع با انسان به عنوان بخشی از طبیعت، در ارتباط است. ارتباط معماری با طبیعت هم به عنوان محیط پیرامون و هم به عنوان منبع الهام قابل بررسی است. از سوی دیگر ارتباط معماری با انسان، به عنوان کاربر فضای معماری، اهمیت به سزایی دارد. طبیعت در گذشته بشر، پدیده ای ماورایی محسوب می شده است. بشر تلاش کرد آن را برای خود قابل درک و دریافت کند، بدین جهت فلسفه و علم را بی گرفت و آنچنان پیش رفت که خود را مسلط بر طبیعت

احساس دخالت در طبیعت را آغاز کرد. این دخالت اکنون، به نابودی طبیعت انجامیده و لذا انسان راه های جبران و تعامل با طبیعت را دوباره در پیش گرفته است. در معماری این تعامل به شیوه های گوناگونی ارائه شد. معماری ارگانیک، معماری طبیعی، ارجاع به نظم، روحیه مکان و منطقه، توجه به الگوهای زندگی انسان و معماری بومی برخی از این رویکردها هستند.

مدیانتک، فضای عمومی در شهر های امروز:

چگونه معماری می تواند، همانند یک فیلم یا یک نمایشنامه، وسیله ارتباط جمعی قرار گیرد در صورتیکه کار اصلی معماری، پاسخگویی به نیازهای کاربردی شناخته می شود. این مشکل، از دیدگاه "ده فوسکو" که از بارزترین نظریه پردازان در این مقوله به شمار می آید، به قید قبول سه مقدمه الزام آور رفع می شود.

۱- گسترش دادن مشخصه های جامعه شناختی وسایل ارتباط گروهی به معماری

۲- بازشناخت ارزش ارتباطاتی برای منظومه علائم معمارانه

۳- لزوم بررسی معماری در سطح هنری و در رابطه با توان هنری آن، به ترتیبی که از دیدگاه مقداری، هر

گونه فعالیت علمی و اجرایی را شکل می دهد.

فهم و آفرینش معماری، مثابه وسیله ای که باید پیوند فکری و اجتماعی را میان آدمیان برقرار کند، سابقه ای پرشمار در تاریخ دارد؛ آنچه در این مقوله نو به نظرمی رسد، شیوه نمایاندن همین پدیده به بیان مدرن است (فلامکی، ۱۳۸۰)

اگر بخواهیم اصالتی پر قدر برای معماری قائل بشویم و یا اگر بخواهیم معماری را به عنوان هنری بدانیم که توانسته در طول قرن ها گهگاه مناسبت ها و انگیزه هایی را برای دورنگری انسان ها فراهم آورد می توانیم به همین قالب های مکانی برای برگذاری روابط فردی - جمعی شهروندان تکیه کنیم (فلامکی، ۱۳۸۰)

الگوی بهینه طراحی شهری در عصر فناوری اطلاعات

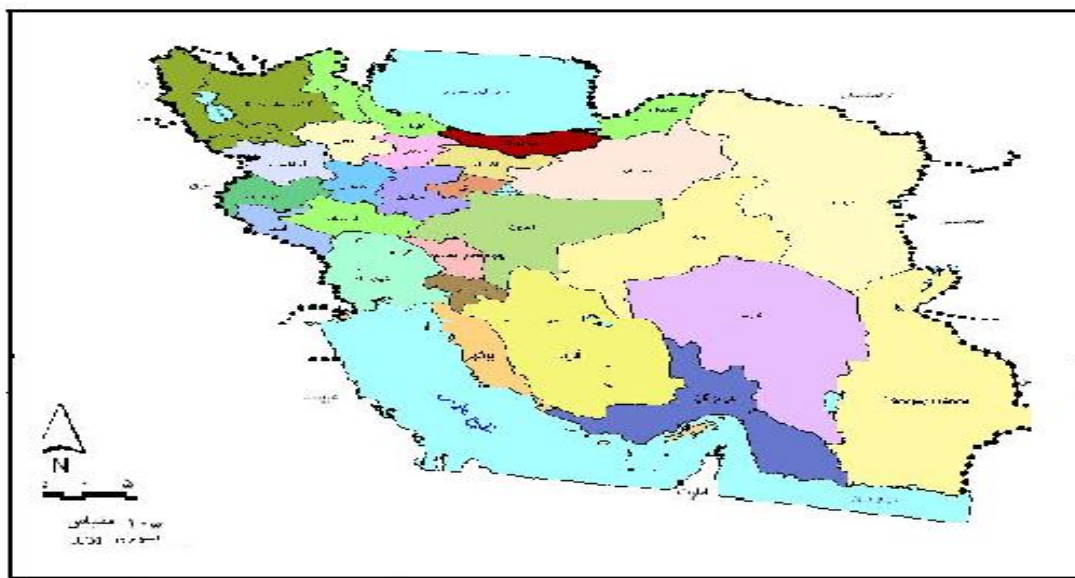
عصر اطلاعات موج سوم است که بعد از عصر کشاورزی و عصر صنعت تغییرات بنیادینی در جهان بوجود آمده است؛ سرعت گذر این موج چنان سریع و شتابان است که حتی پیش بینی ها و گمانه زنی های دانشمندان را تا حد زیادی متأثر ساخته است و به همین دلیل است که تاخیر در همراه شدن با این پدیده عواقب خطرناکی را به دنبال خواهد داشت باید بر این باور باشیم که جایی برای صبر و توقف در این جریان وجود ندارد و باید به هر نحوی که می شود سعی کنیم تا از این موج جانمانی (مهدهوی، ۱۳۷۲، ۷۷)

محدوده مورد مطالعه:

شهر ساری در ۵۳ درجه و ۳۷ دقیقه طول شرقی، ۳۴ درجه و ۳۶ دقیقه عرض شمالی واقع شده است. ارتفاع شهر از سطح دریاهای آزاد 18/5 متر و اختلاف مسافت آن تا ساحل دریای مازندران ۲۴ کیلومتر می باشد. این شهر به عنوان مرکز استان مازندران و شهرستان ساری بر سر راه تجارتي و توریستی تهران به سواحل جنوب شرقی دریای مازندران و شهرستان های شمال شرقی کشور قرار دارد و به دلیل موقعیت سیاسی- اداری دارای اهمیت و اعتبار خاصی است، از طریق راه آهن سراسری و آسفالت با تهران و سایر استان های کشور ارتباط دارد. جلوه کلی شهر از بافت مسکونی، باغ های متعدد مرکبات، زمین های کشاورزی و اراضی زراعی تشکیل شده است که فضای سبز قابل توجهی را به نظر می رساند. نزدیک ترین شهر به ساری، شهرهای قائم شهر و جویبار به ترتیب با ۱۶ و ۱۷ کیلومتر فاصله می باشند. مساحت کل شهرساری ۳۹۲۳ کیلومتر مربع می باشد. ساری واقع در کوهپایه های رشته کوه البرز دارای دو بخش کوهستانی و دشت می باشد. از شمال خاوری به به فاصله حدود ۲۵ کیلومتر به نکا و به فاصله ۴۵ کیلومتر به بهشهر و ۱۳۰ کیلومتر به گرگان و ۶۹۰ کیلومتر به مشهد و از شمال به فاصله ۳۵ کیلومتر به دریا مازندران و از شمال باختری به فرح آباد و جویبار و لاریم و جنوب باختری به فاصله ۲۲ کیلومتر به قائمشهر و از باختر به بابل به فاصله تقریبی ۳۰ و آمل به فاصله تقریبی ۶۰ کیلومتر و از جنوب به فاصله ۳۰ کیلومتر به سد شهید رجایی (سلیمان تنگه) و دهکده آرامش و بوسیله آزادراه در حال ساخت کیاسر به فاصله تقریبی ۸۰ کیلومتر به دیباج و

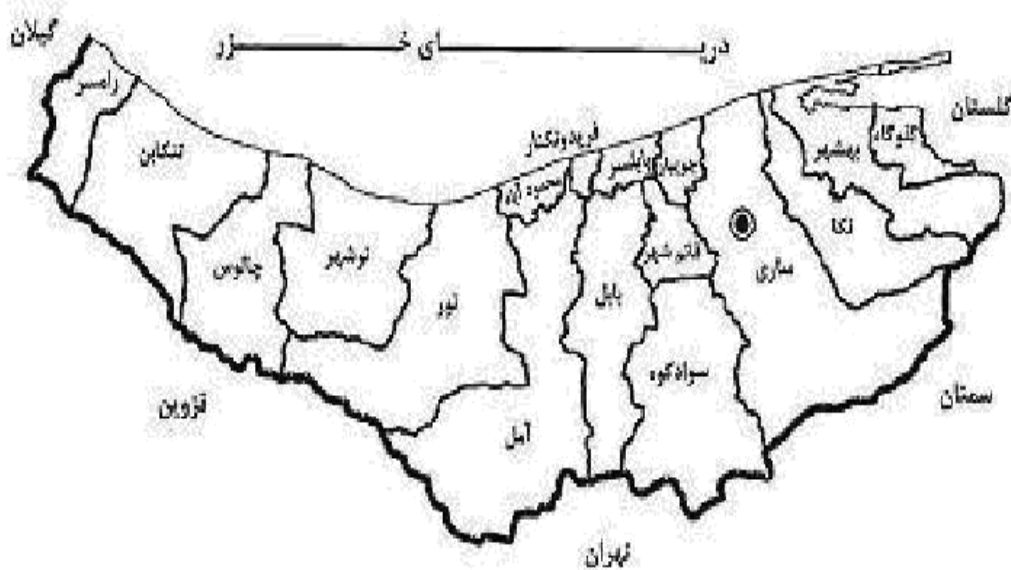
آنجا به شهرستانهای دامغان و مهدی شهر و سمنان (تقریباً ۱۲۰ کیلومتر) محدود است. (منبع طرح جامع ساری ۱۳۸۹) همچنین ساری به فاصله کمتر از ۱۵۰ کیلومتر از تهران واقع گردیده و توسط جاده سوادکوه ۲۷۰ کیلومتر و توسط جاده هراز ۲۵۰ کیلومتر و بوسیله راه آهن شمال ۳۵۴ کیلومتر با تهران فاصله دارد..

نقشه (۱) موقعیت جغرافیایی استانهای کشور و شهرستان ساری

سازمان مسکن و شهرسازی ایران. آمکو ایران مهندسين مشاور و معمار و شهرساز. ۱۳۸۵

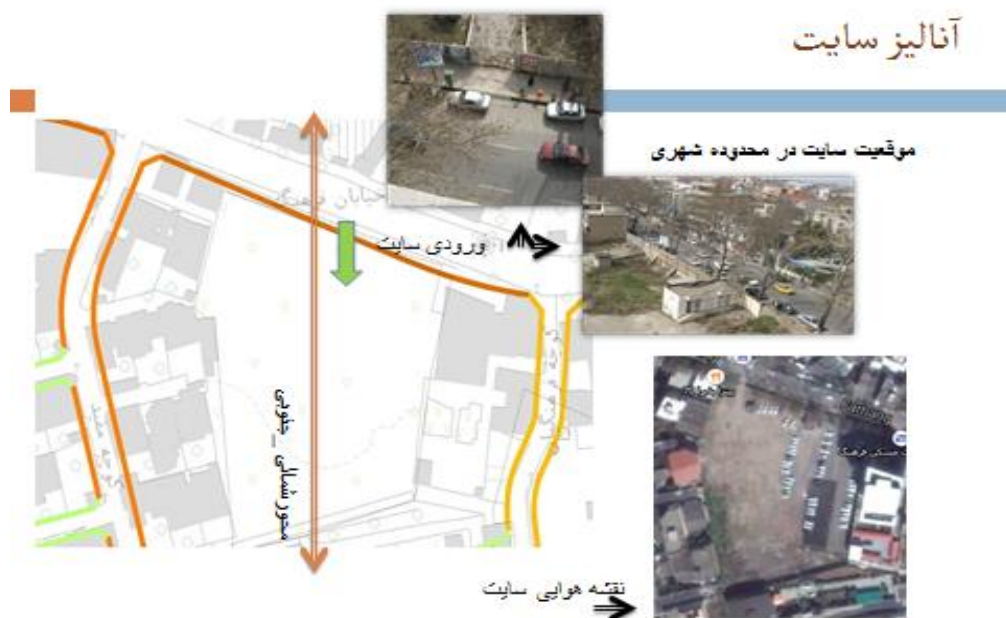
نقشه (۲) تقسیمات سیاسی استان مازندران

معرفی سایت پروژه

شکل شماره (۱) آنالیزسایت

شکل شماره (۲) در قسمت شرقی سایت بنای مرتفعی قرار دارد که دارای کاربری اداری می باشد.

شکل شماره (۳) موقعیت سایت در محدوده شهری

سایت واقع در خیابان فرهنگ، جنب بانک مسکن، روبروی اداره آموزش پرورش ناحیه ۱ ساری

مکانی اداری مرتبط با آموزش و پرورش که در روبروی سایت قرار دارد .

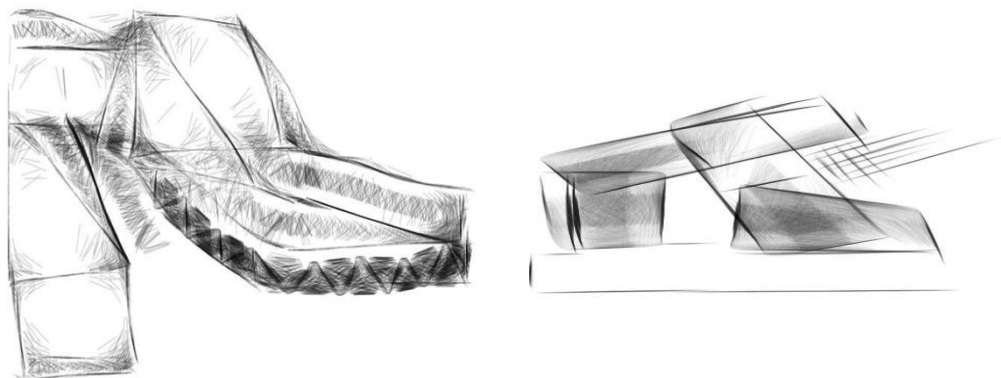
شکل شماره (۴) ورودی اصلی سایت

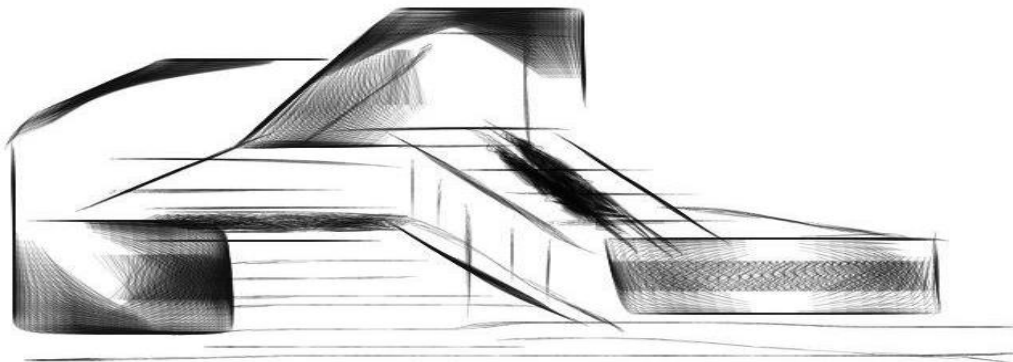

در فاصله تقریباً ۵۰ متری سایت در قسمت غربی آن مکانی آموزشی (دبیرستان پسرانه) قرار داشت که به تازگی تخریب شده است. به علت وجود خیابان، در قسمت شمالی سایت، این قسمت دارای آلودگی صوتی (صداها می مزاحم) می باشد اما در قسمت های شرقی و غربی و جنوبی به این علت که اغلب بناها مسکونی می باشند از آلودگی کمتری برخوردار می باشند.

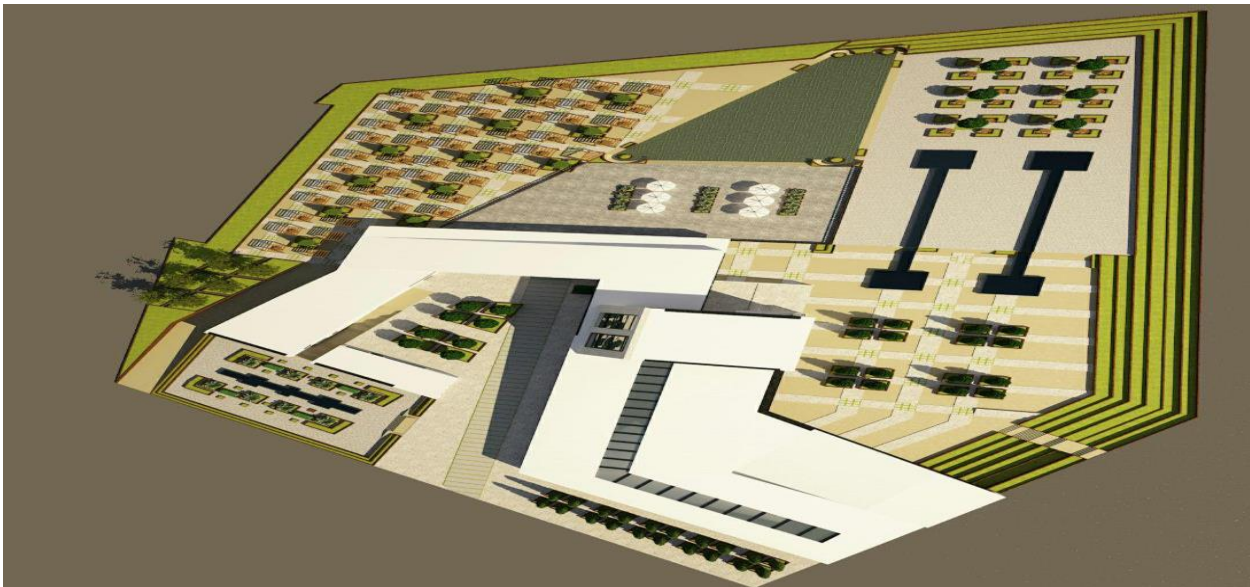
روند طراحی:

شکل شماره (۷، ۶؛ ۵) روند طراحی

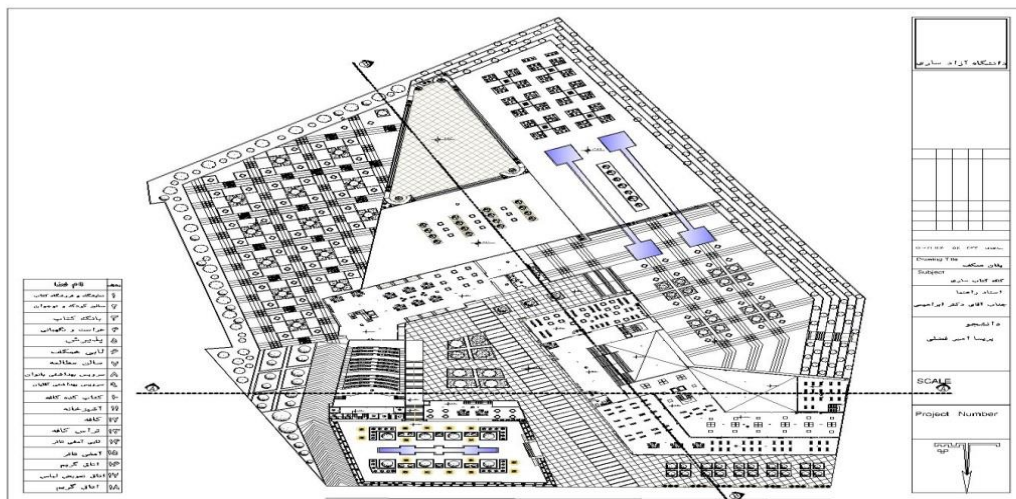
شکل شماره (۸) روند طراحی سایت

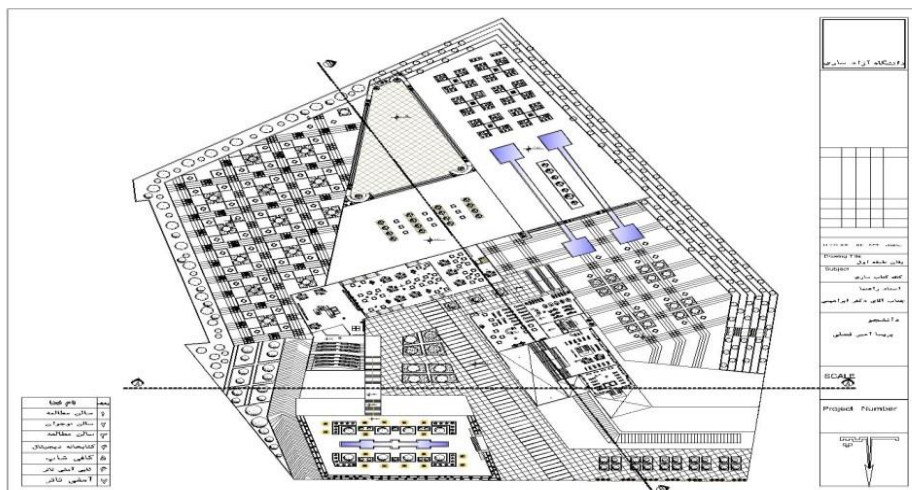
شکل شماره (۹) روند طراحی سایت

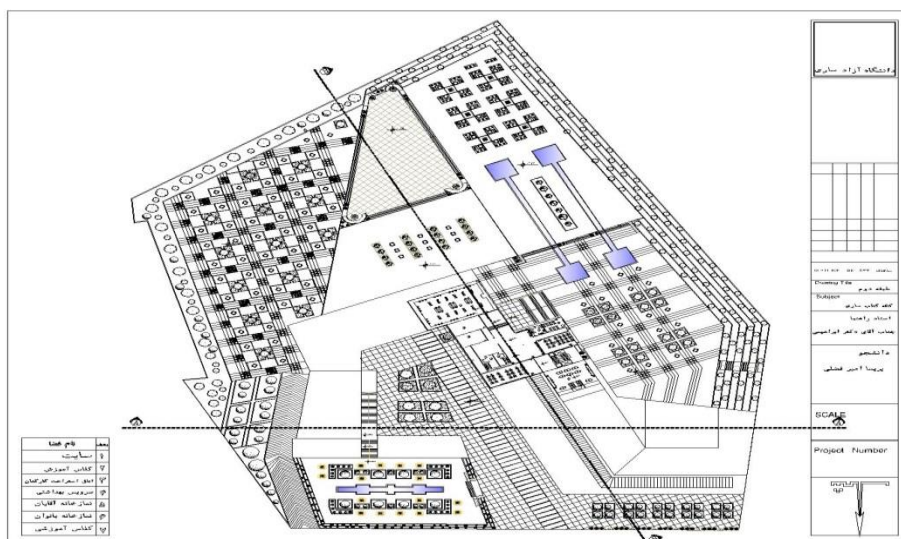
شکل شماره (۱۳) پلان همکف ، کافه کتاب ساری

شکل شماره (۱۴) پلان طبقه اول ، کافه کتاب ساری

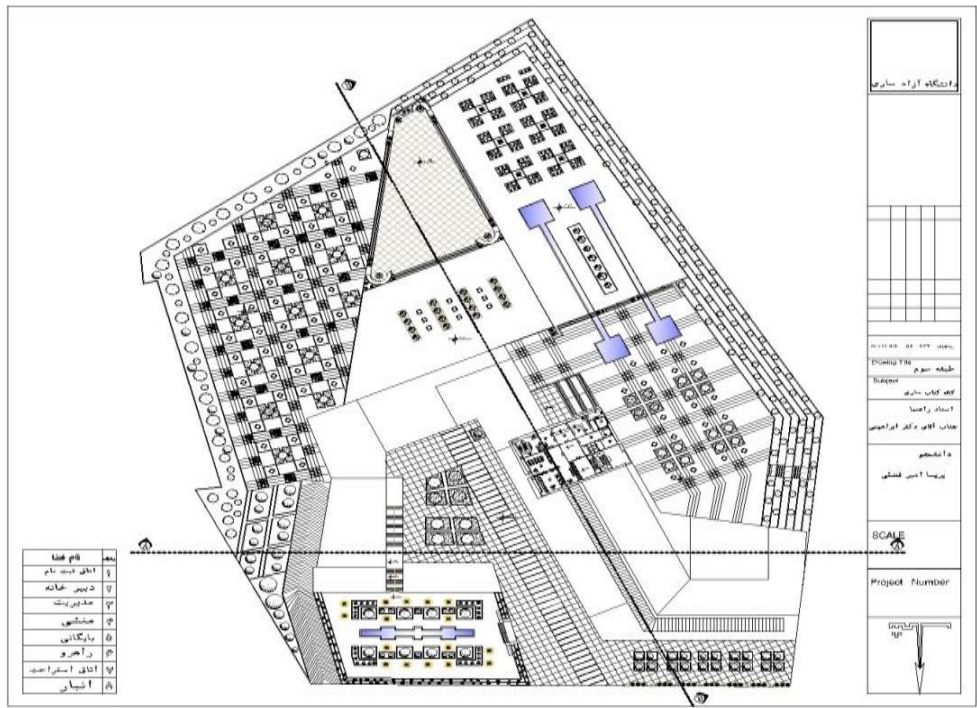

شکل شماره (۱۵) پلان طبقه دوم ، کافه کتاب ساری

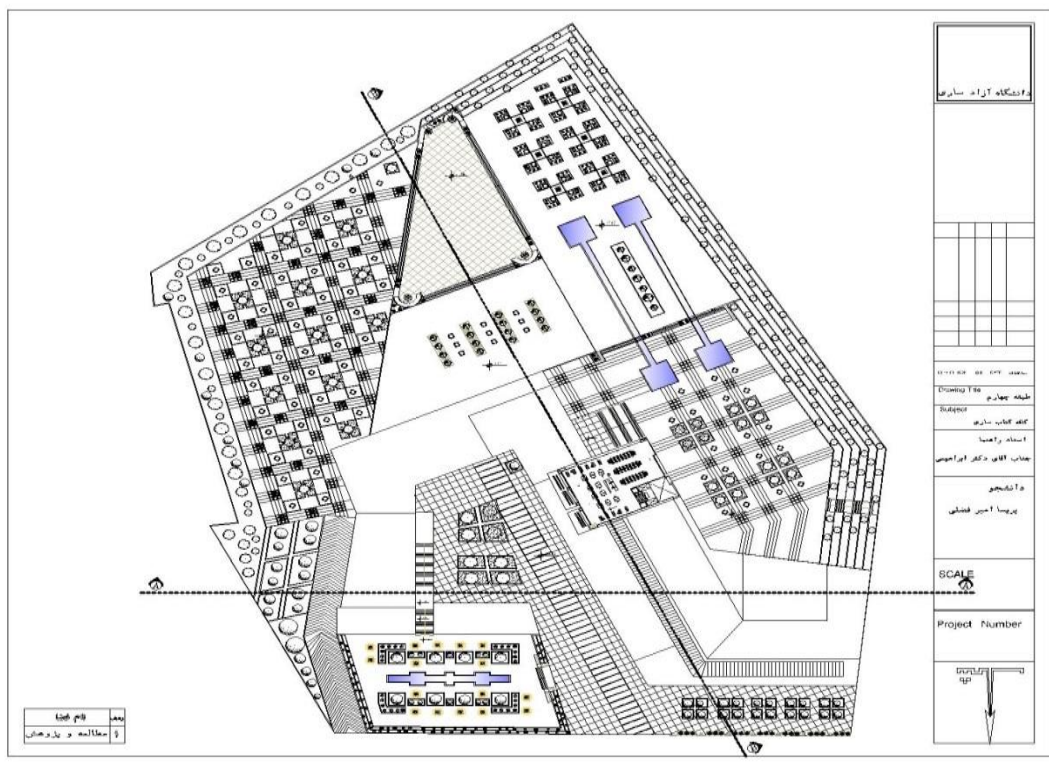

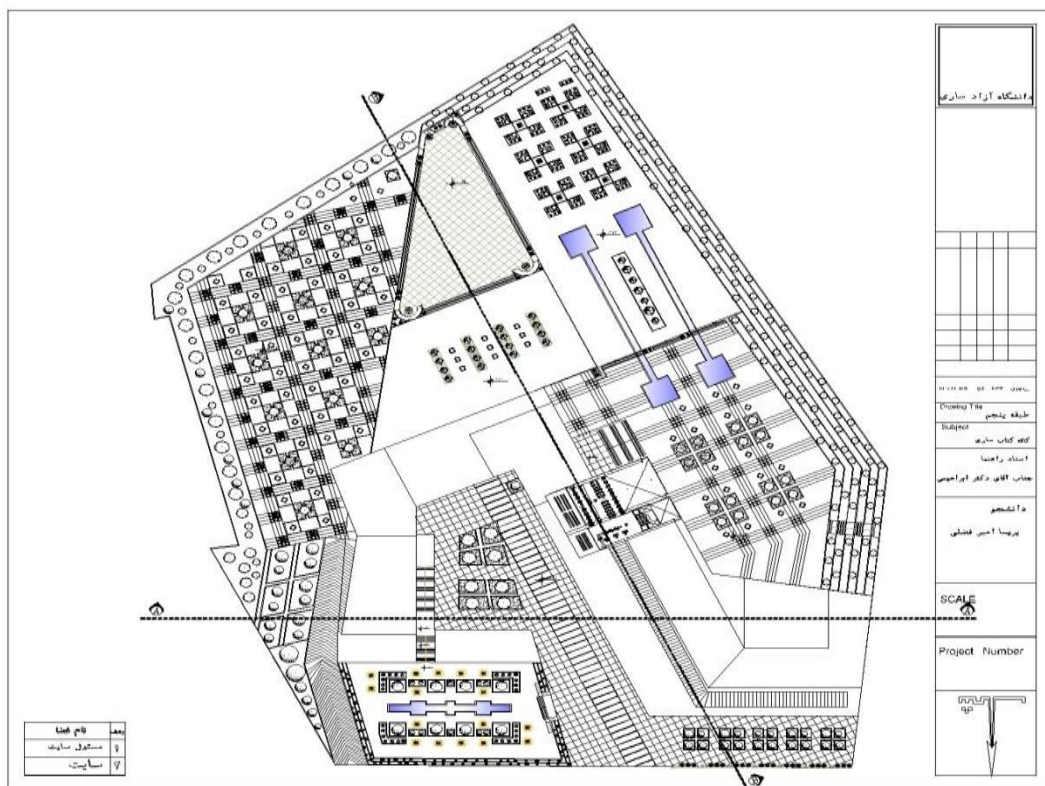
شکل شماره (۱۶) پلان طبقه سوم ف کافه کتاب ساری

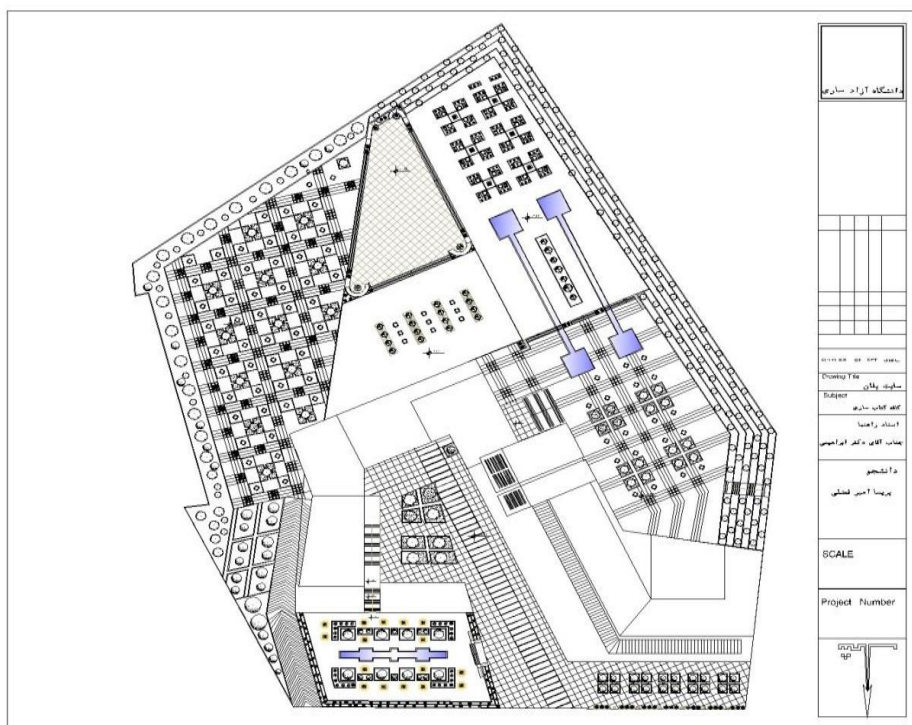
شکل شماره (۱۷) پلان طبقه چهارم ، کافه کتاب ساری

شکل شماره (۱۸) پلان طبقه پنجم ، کافه کتاب ساری

شکل شماره (۱۹) سایت پلان ، کافه کتاب ساری

نتیجه طراحی :

طراحی بنایی کاربردی در ارتباط با شهر به وجود آوردیم. فضای شهری به عنوان بخشی از فضای معماری (طراحی) پلازها در مسیر رسیدن به بنا) و همچنین نیازهای انسان معاصر در نظر گرفته شده است. فراهم آوردن امکانات و تسهیلات مطابق با این نیازها فرم شاخص و دعوت کننده طراحی شده است. آزاد کردن زیربنا جهت نفوذ شهر به فضای معماری به عنوان بخش جدا نشدنی و در ارتباط با اتفاقات سایت و شهر رسیدن تدریجی از شهر به کالبد معماری ایجاد تعامل میان محیط طبیعی و مصنوعی گسترش و تلفیق و فضای سبز و کاربری های جدید تراس های سبز، راه های سبز ایجاد تنوع در فضاهای سبز امتداد فضای سبز در فضاهای معماری فرم ساختمان به گونه ای است که دید به مناظر و باغ کتاب های اطراف را فراهم می کند و بازی سایه روشن را بر روی سطوح ایجاد می کند و در عین حال با تدابیر استفاده شده نور کافی را برای هر فضا تأمین می کند. اولین نقطه ی تماس با کتابخانه سایت کتابخانه است که فرصت منحصر به فردی را برای اعلام لذت و فایده ی کتابخانه های جدید فراهم می کند.

پیشنهادات :

۱. طراحی و ساخت فضاهای جمعی بستری کالبدی برای تعاملات اجتماعی مردم و به نوعی پاسخگوی نیاز آنها می باشد.
۲. ایجاد فضاهای چندعملکردی بستری می باشد که زمینه ی حضور شهروندان را با برآوردن نیازهای متعدد آنها فراهم می کند.
۳. با طراحی یک فضای باز عمومی به صورت یک پلازای شهری می توان مردم را به مجموعه دعوت نمود.
۴. با وجود فضای سبز و طراحی مطلوب و سازگار با محیط می توان فضایی با کالبد ماندگار در بافت شهر ایجاد کرد.
۵. ساخت فضاهای چندعملکردی چون کافه کتاب می تواند سطح فرهنگی جامعه را بالا ببرد.

منابع :

- (۱) ارمز، ویلیام، ۱۳۱۱، کتابخانه های دیجیتال مترجم دکتر زهیر حیاتی و هاجر ستوده، تهران، نشر کتابدار.
- (۲) آلمن، ایروین، ۱۳۱۲، محیط و رفتارهای اجتماعی: خلوت فضای تخصصی، قلمرو و ازدحام، ترجمه علی نمازیان، تهران، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی.
- (۳) آل هاشمی، آیدا، ۱۳۱۱، منظر شهری معیار ارزیابی معماری بناهای شاخص. مجله تخصصی منظر. شماره ۱.
- (۴) آنتونیادیس، آنتونی سی، ۱۳۱۳، بوطبقای معماری: آفرینش در معماری، جلد دوم: راهبردهای محسوس به سوی خلاقیت معماری، مترجمه احمد رضا آی. انتشارات سروش.
- (۵) آندو، تادائو، ۱۳۱۱، " مکان هندسه طبیعت "، ترجمه حمید خادمی، فصلنامه معماری و شهرسازی، شماره ۱۱، ۱۶.
- (۶) الکساندر، کریستوفر و سرچ چرمایف، عرصه های زندگی جمعی و زندگی خصوصی، ترجمه منوچهر مزینی، انتشارات دانشگاه تهران، چاپ دوم، تهران، انتشارات سروش.
- (۷) اردلان، نادر، بختیار، لاله، ۱۳۱۱، حس وحدت، سنت عرفانی در معماری ایرانی، ترجمه حمید شاهرخ، اصفهان، نشر خاک
- (۸) امامی فر، فرهنگ مقاله ای اصول شهر اطلاعات - ارتباطات، درس اصول و مبانی شهرسازی، دانشگاه تهران، ۱۳۱۳.
- (۹) بانی مسعود، امیر، پست مدرنیته و معماری (بررسی جریان های فکری معماری معاصر غرب)، انتشارات خاک، چاپ اول، ۱۳۱۶.
- (۱۰) بی نام، ۱۳۱۳، معیارهای برنامه ریزی و طراحی کتابخانه های عمومی کشور، برای حوزه های جمعیتی تا ۵۱۱ نفر، نشریه شماره ۲۱۱، تهران سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور.

- (۱۱) پاکزاد، جهانشاه، گره، میدان، فلکه، بررسی معناشناختی سه واژه در شهرسازی، شهرداری ها (ضمیمه میدان و فضای شهری) شماره ۶۱، آذر ۱۳۱۳.
- (۱۲) پاکزاد، جهانشاه، ۱۳۱۱، سیر اندیشه ها در شهرسازی (۳) (از فضا تا مکان، انتشارات شهیدی، تهران.
- (۱۳) پاکزاد، جهانشاه، ۱۳۱۱، سیر اندیشه ها در شهرسازی (۲) (از کمیّت تا کیفیت، انتشارات آرمانشهر، تهران.
- (۱۴) پرستینزا پوگلیسی، لوئیجی، ۱۳۱۶، فرامعماری (فضا ها در عصر الکترونیک، ترجمه محمدرضا جودت، تهران، انتشارات خجسته نو.
- (۱۵) پورسرتیپ، فریناز، "۱۳۱۱، پیاده راه: تحکیم رابطه انسان و محیط شهری" فصلنامه تحلیلی پژوهشی معماری و شهرسازی. جستارهای شهرسازی، شماره ۳۱، سال نهم، ص ۲۱.
- (۱۶) پیرنیا، محمدریم، ۱۳۱۱، سبک شناسی معماری ایرانی، چاپ چهارم، تهران، سروش دانش.
- (۱۷) توسلی، محمود و بنیادی، ناصر، ۱۳۱۶، طراحی فضای شهری: فضای شهری و جایگاه آنها در زندگی و سیمای شهری، چاپ دوم، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران.
- (۱۸) توسلی، محمود، ۱۳۱۶، الف، طراحی شهری در بخش مرکزی تهران، چاپ اول، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران.
- (۱۹) توسلی، محمود، ۱۳۱۶، ب، قواعد و معیارهای طراحی فضای شهری، مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران.
- (۲۰) نشریه علمی و پژوهشی هنرهای زیبا، شماره ۱۱، صص ۳۲، «اصل ارتباط در طراحی شهری»، ۲۱- توسلی، محمود، ۱۳۱۲.
- (۲۱) چپ من، دیوید، ۱۳۱۶، آفرینش محلات و مکان ها در محیط انسان ساخت، ترجمه دکتر شهرزاد فریادی و دکتر منوچهر طبیبیان، چاپ دوم، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- (۲۲) سمرقند، د، ۱۳۱۱، "برآمدن طرح از زمینسار: بینش و روش معماری زاها حدید"، دو ماهنامه معمار، شماره ۱۳، صص ۱۱.
- (۲۳) سهیلی، جمال الدین، ۱۳۱۶، "معماری زمینه گرا در طراحی بناهای عمومی شهری" فصلنامه معماری و فرهنگ، سال نهم، شماره ۳۱، صص ۱۱.
- (۲۴) سی برولین، برنت، معماری زمینه گرا: سازگاری ساختمانهای جدید با قدیم، نشر خاک، ۱۳۱۳.
- (۲۵) شهیدی، محمد شریف، ۱۳۱۱، طبیعت منبع الهام سازه های معماری، ماهنامه نظر، سال اول، شماره ۱، صص ۱۱.
- (۲۶) صادقی، پور جعفر، م و تقوایی، ع، ۱۳۱۱، رویکردی نوین در طراحی واحدهای همسایگی محلی با تأکید بر طراحی خیابان-های پیاده محور، فصلنامه آبادی، سال نوزدهم، شماره ۲۱، پیاپی ۶۳، صص ۱۱.
- (۲۷) طبائیان، مرضیه، ۱۳۱۱، اصول و مبانی طراحی فضاهای کتابخانه و سالن های مطالعه فصلنامه هنر معماری: ۱۱- شماره ۱۱، صص ۵۶.
- (۲۸) عازم، پرویز، ۱۳۱۶، ساختمان و تجهیزات کتابخانه: مدیریت و برنامه ریزی تهران، نشر کتابدار.
- (۲۹) کومار، کریشن، ۱۳۱۳، سازمان کتابخانه ترجمه مریم امین سعادت، تهران، سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی.
- (۳۰) گلکار، آبتین و الناز رحیمی، ۱۳۱۱، اصول و مبانی معماری و طراحی داخلی کتابخانه ها از کلاسیک تا مدرن، تهران، نشر هنر معماری قرن.
- (۳۱) لنکستر، بی. انتقاد لنکستر از دیدگاه های افراطی برخی از کتابداران در خصوص تکنولوژی و فراموشی نیازهای استفاده کنندگان. ترجمه داریوش علی محمدی. پژوهشنامه اطلاع رسانی. سال ۱. شماره سوم (آبان). ۱۳۱۱. صص ۶.
- (۳۲) مطلبی، قاسم. روانشناسی محیطی: در خدمت معماری و طراحی شهری. هنرهای زیبا. شماره ۱۱ زمستان ۱۳۱۱.
- (۳۳) هال، ادوارد، ۱۳۱۶، (بعد پنهان، ترجمه منوچهر طبیبیان، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.

1- A- Markus, Thomas & cameron , Deborah (1001): "The words Between the spaces" (Building and Language), Landon and New York.

- 2- Badland, HSchofield, G .Transport Urban design and physical activity:an evidence based update Transport Research part D10(1005) 11-189.
ropology of Supermodernity. Verso.
- 3-Battles,Mathew,library an unquite history Heinmam,London,1003.
- 4- Bechtel,Robert (1810),"A Behavioral Comparison of Urban and Small Town Environment,'in John Archa and -Charles Eastman,eds.,EDR1:Proceedings of Second Annual Environmental Design Research Association Conference, Pittsburgh,pp.341-353.
- 5- Billard,George,Architectural Design(AD)Magazine,(Emergence:Morphogenic design strategies),Wiely-Academy Pub,May/June 1004.
- 6-Birmingham and The Black Country Biodiversity Action Plan Steering Group, 1000. Biodiversity Action Plan for Birmingham and the Black Country, Birmingham.
- 7- Cities, New York: Random House Jackson, LE, (1003), The relationship of urban design to human health and condition, Landscape and Urban Planning 94 (1003) 181-100.
- 8- Day, christaopher, 1004, places of the soul:Architecture and Environmenta q Design as a Healing Art, Architectural press oxford.
- 9- Delianur Nasution,Achmad, Wahyuni Zahrah, (1011),Public Open Spaces Privatization and Qulity of Life, Case Study Merdeka Square Medan ASEAN Conference on Environment- Behaviour Studies, Savoy Homann Bidakara Bandung Hotel,BandungINDONESIA,15-11 June 1011 ,PUB, Sciverse ScienceDirect.
- 10- Eisenman,peter.written into the voids(selected witting,1880•1004)-yale university press,1001.
- 11- Environment and Behavior, 33(4), 543-511.
Association for People– Environment Studies. Paris.
- 12- J.kiely.Daniel,LIBR 100,Information and Society,Fuller publication,NY,1005.
Subjective Reading of Urban Space. Journal of Urban Design, Vol. 9, No. 1, 118-150.
- 13-Kellert, S.R., Wilson, E.O. (Eds.), The Biophilia Hypothesis. Island Press, Washington DC.
Shirley (1889), Privatizing the public realm, New Democracy Newsletter, July-August 1889.
219.
- 14- Marc Angelil Anna Klingmann ,Hybrid Morphologies ,Daidalos 13 , 1883.
- 15- Nooradin, Hashair (1889):"A study of " in between "spaces A long streets as an urban Design Concekt in cities of the Middle E, UTNU, Trom dheim, Nowey.
- 16- Nooradin, Hasair:" in Between spaces: Towards establishing new mettoots in street Design:, university of asol , norway.
- 17- Publications on the Internet, Environment, Transport and Regional Affairs Committee Publications, www.publications. parliament, October 1888.
- 18- Rapaport,Amos(1891),"The Personal Element in Houseing:An Argument for Open Ended Design,"Inter build-Arena 14 (October 1891):44-49.
- 19- Shinfield, Katheriene, At home with strangets: Public space and the new urbanity, The richncss of cities, Comodia & Demos.1889.
- 20-Schwartz,Barry (1899),"The Social Psychology of Privacy',American Journal of Sociology 13,no.94541-541.
- 21- Shonlifld, Katherinc, Reading Room, the Architects Joumal, 10 March, 1003.
- 22- Thampson, Catharine Ward0,(1001),Urban Open Spacesin thr 11st Century,Landscape and Urban Planning 90:58-11.available inline at:www.elsevier . com/locate/landurbplan..
- 23- / http:// www.elsevier.com locate/landplan .
- 24- http://www.sciencedirect.com
- 25 -http ://www. Alexandria . lib . va . us/ branches / barrett . htm
- 26 - http ://www. Norway – egypt . org / culture / architecture / Alexandria/ Alexandria . htm.
- 27- http ://www.emerald – library .com
- 28 -http :www. Educate. Lib . chamers . so/ iatul /proceedcon tents/
- 29-.http:// . open space. Eca . ac. Uk/pdf/health wellbeing.pdf.
- 30- http://www.tandfonline.com/loi/cjud10
- 31-http://www.sid.ir/fa/JournalList.asp.